

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
DYDDIAD	14 Gorffennaf 2026
TEITL	Adroddiad Perfformiad Aelod Cabinet Cyllid
RHESWM DROS GRAFFU	Cyfle i Aelodau drafod a chraffu mesurau a blaenoriaethau gwella'r Adran
AWDUR	Dewi Morgan, Pennaeth yr Adran Gyllid
AELOD CABINET	Cynghorydd Huw Wyn Jones, Aelod Cabinet Cyllid

1. Pam fod angen ei graffu?

Er mwyn i Aelodau'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi gael eu bodloni fod gennyf i, yr Aelod Cabinet Cyllid, afael ar faterion perfformiad o fewn yr Adran.

2. Cefndir / Cyd-destun

Pwrpas yr adroddiad yma yw eich diweddarau ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdano fel Aelod Cabinet Cyllid. Mae hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf gyda'r addewidion yng Nghynllun y Cyngor a gwaith dydd i ddydd yr Adran am y flwyddyn i ddiwedd Mawrth 2026.

Rydym yn gweithredu ar Gynllun y Cyngor 2023-28, ac yma rwyf yn adrodd ar y cynnydd a wnaed hyd at ddiwedd Mawrth 2026. Nodir bod y gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth wedi trosglwyddo i reolaeth yr Adran Gwasanaethau Corfforaethol ers 1 Ebrill 2026, ond gan mai perfformiad 2025/26 sydd dan sylw yn yr adroddiad yma mae'r gwasanaethau digidol wedi eu cynnwys yn adroddiad yr Adran Gyllid. Bu'r trosglwyddiad yn un llyfn a rwyf yn parhau i fod yn Aelod Cabinet dros Cyllid a Thechnoleg Gwybodaeth ill dau yn 2026/27.

Mae'r holl faterion o dan fy nghyfrifoldeb wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu gennyf mewn cyfarfodydd herio a chefnogi perfformiad, ac rwyf yn fodlon gyda pherfformiad yr Adran.

3. Rhesymeg a chyfiawnhad

3.1 Perfformiad Prosiectau Cynllun y Cyngor

Yn 2025/26, roedd yr Adran Gyllid yn arwain ar ddau o flaenoriaethau yng Nghynllun y Cyngor 2023-2028, sef:

- Rheoli effaith toriadau cyllidol cenedlaethol
- Cynllun Digidol

Rwy'n fodlon iawn gyda'r gwaith a gyflawnwyd yn ystod 2025/26, ac amlinellir y cynnydd yn erbyn y cerrig milltir a osodwyd ar gyfer blaenoriaeth ar gyfer y llynedd yn Atodiad 1a ac 1b.

Mae'r angen i gyflawni arbedion ariannol ar draws y Cyngor yn parhau'n flaenoriaeth er mwyn sicrhau cydbwysedd cyllidebol yn y tymor canolig a chadw cynnydd Treth Cyngor o fewn ffiniau rhesymol. Er bod gwaith yr Adran Gyllid yn y maes hwn yn gadarn ac yn effeithiol, mae'n parhau'n her i sicrhau gweithrediad llwyddiannus ym mhob gwasanaeth.

Mae'r Cynllun Digidol yn cynnwys nifer o brosiectau sydd wedi'u hanelu at wella gweithrediad y Cyngor a sicrhau ein bod yn gwneud y defnydd gorau posibl o'r adnoddau sydd ar gael. Mae mwyafrif y prosiectau hyn yn rhai tymor canolig i hir, i'w gweithredu dros sawl blwyddyn ariannol. O ganlyniad, ni ddisgwylid i'r rhan fwyaf ohonynt fod wedi'u gweithredu'n llawn erbyn diwedd 2025/26. Ar y cyfan, rwyf yn fodlon gyda'r cynnydd sy'n cael ei wneud ar draws y prosiectau hyn.

3.2 Gwaith dydd i ddydd yr Adran

Mae Atodiad 2a a 2b yn amlinellu'r mesurau perfformiad ar draws gwasanaethau'r Adran yn 2025/26. Mae'r data diweddaraf yn dangos perfformiad cadarn ar y cyfan, er bod nifer fechan o feysydd yn parhau i dderbyn sylw penodol.

Yn gyffredinol, mae perfformiad y mwyafrif o wasanaethau yn gryf, gyda nifer o fesurau'n dangos canlyniadau rhagorol. Ymhlith y rhain mae lefelau cydymffurfiaeth sawl pennawd hyfforddiant mandadol bron i 100%, ynghyd â gwasanaethau craidd yn gweithredu'n brydlon ac yn effeithiol. Mae trefniadau Cyllid a Chyfrifeg yn parhau i berfformio'n gadarn, yn enwedig o safbwynt gosod cyllidebau a chau cyfrifon yn amserol. Ar yr un pryd, mae gwasanaethau cymorth allweddol megis Cyflogau a Phensiynau yn cynnal safon uchel o berfformiad.

Mae gwasanaethau digidol bellach o fewn strwythur yr Adran Gwasanaethau Corfforaethol, ac yn parhau i wneud cyfraniad sylweddol at weithrediad yr Adran a

blaenoriaethau ehangach y Cyngor. Mae'r data yn dangos lefel uchel o alw, gyda dros 15,000 o geisiadau wedi'u cofnodi yn ystod y flwyddyn. Fodd bynnag, mae'r mwyafrif helaeth yn cael eu datrys o fewn amserlenni priodol, gan adlewyrchu gwasanaeth effeithlon a dibynadwy sy'n cefnogi gweithrediad dydd i ddydd.

Ceir cryfder pellach yn ansawdd a sefydlogrwydd y gwasanaethau, gyda lefelau uchel iawn o fodlonrwydd defnyddwyr, cydymffurfiaeth â hyfforddiant mandadol, a darpariaeth gadarn o seilwaith digidol. Mae hyn yn darparu sylfaen gref ar gyfer cyflawni gwasanaethau'r Cyngor yn effeithiol.

Yn ystod y cyfnod, gweithredwyd nifer o welliannau sylweddol i gryfhau'r cynnig digidol a gwella effeithlonrwydd. Mae'r rhain yn cynnwys moderneiddio dyfeisiau, uwchraddio systemau, ehangu dulliau gweithio digidol, a rhesymoli'r seilwaith. Mae'r camau hyn hefyd wedi cyfrannu at gyflawni arbedion ariannol.

Er gwaethaf y cynnydd hwn, mae rhai meysydd o fewn yr Adran Gyllid yn parhau i beri pryder. Yn benodol, mae lefel y ddyled hirdymor a oruchwylir gan y Gwasanaeth Incwm yn parhau'n sylweddol, a dyma'r unig fesur sydd gan yr Adran sy'n parhau yn y categori coch. Serch hynny, mae arwyddion diweddar o welliant, gyda chynlluniau cadarn ar waith i liniaru'r risg ymhellach.

Er bod perfformiad casglu Treth Cyngor ac Ardrethi Annomestig wedi gwella, mae'n parhau'n is na lefelau hanesyddol. Yn ystod y misoedd nesaf, bwriedir cyflwyno cymorth digidol ychwanegol i'r gwasanaeth er mwyn cefnogi gwaith dydd i ddydd, gyda'r disgwyliad y bydd hyn yn gwella perfformiad ymhellach.

O safbwynt Archwilio Mewnol, mae cyfradd cwblhau'r cynllun archwilio yn parhau ychydig yn is na'r targed. Gellir priodoli hyn yn bennaf i amseriad rhai adolygiadau, a bydd y sefyllfa'n cael ei monitro'n barhaus wrth symud ymlaen.

Yn y maes digidol, er bod y gwasanaeth yn sefydlog ar y cyfan, cofnodwyd nifer gyfyngedig o ddigwyddiadau seibr a thoriadau gwasanaeth. Mae hyn yn amlygu'r angen i barhau i gryfhau gwytnwch a diogelwch y seilwaith.

Mae'r holl faterion uchod yn cael eu monitro'n rheolaidd drwy drefniadau Herio a Chefnogi Perfformiad ac mae'r Adran mewn sefyllfa gadarn, gyda ffocws clir ar fynd i'r afael â'r meysydd sydd angen sylw er mwyn sicrhau gwelliant parhaus.

Adroddiadau Archwilwyr Allanol

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, derbyniwyd dau adroddiad gan Archwilwyr Allanol, a hoffwn dynnu sylw atynt yma mewn perthynas â pherfformiad yr Adran.

Cyhoeddwyd adroddiad **Rheolaeth Strategol ar Falansau a Chronfeydd wrth Gefn – Cyngor Gwynedd** ym Medi 2025.

Fe'i cyflwynwyd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 11 Medi 2025. Roedd yr adroddiad yn cynnwys un argymhelliad: *“Er mwyn sicrhau bod ei gronfeydd wrth gefn yn cael eu defnyddio'n strategol, dylai'r Cyngor gryfhau ei drefniadau presennol drwy fabwysiadu strategaeth cronfeydd wrth gefn sy'n cynnwys meini prawf i benderfynu pryd a sut y dylid sefydlu a blaenoriaethu cronfeydd wrth gefn a dull cymesur i gefnogi'r rhesymeg y tu ôl i'r symiau a gedwir mewn cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn.”*

Cymeradwyodd y Pwyllgor ymateb y rheolwyr, oedd yn nodi byddwn yn datblygu strategaeth cronfeydd wrth gefn sydd yn ymgorffori'r materion hyn yn ogystal â materion perthnasol eraill a hynny erbyn 31 Mawrth 2026.

Cyhoeddwyd adroddiad “ISA260” - **Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon** - gan Archwilio Cymru ym mis Tachwedd 2025 a'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 13 Tachwedd. Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi prif ganfyddiadau archwiliad yr Archwilydd Cyffredinol o'r Datganiad o'r Cyfrifon 2024-25. Cyhoeddwyd barn ddiamod ar y cyfrifon ac nid oedd yr adroddiad yn cynnwys unrhyw argymhellion.

4. Ymgynghori

Mae'r adroddiad hwn wedi'i lunio ar sail gwybodaeth a drafodwyd yn y cyfarfodydd Herio a Chefnogi Perfformiad diweddaraf ar gyfer yr Adran Gyllid (19 Mai 2026) a'r Gwasanaeth Technoleg Gwybodaeth (22 Mai 2026). Mynychwyd y cyfarfodydd gan y Pennaeth Adran, Penaethiaid Cynorthwyol, rheolwyr gwasanaeth a'r Aelod Cabinet, gyda'r Prif Weithredwr hefyd yn bresennol yn y cyfarfod sy'n ymwneud â Thechnoleg Gwybodaeth.

Atodiadau

Atodiad 1a: Adroddiadau cynnydd cerrig milltir prosiectau Cynllun y Cyngor Cyllid

Atodiad 1b: Adroddiadau cynnydd cerrig milltir prosiectau Cynllun y Cyngor Technoleg Gwybodaeth

Atodiad 2a: Mesuryddion Perfformiad yr Adran Gyllid

Atodiad 2b: Mesuryddion Perfformiad Technoleg Gwybodaeth